A decorative border in a dark blue color, featuring a repeating geometric pattern of squares and lines, with the corners being more ornate and stylized.

DIAKONISS-ANSTALTEN
I
STOCKHOLM

Anna Falckenstätt

C (Ref. matr.) $\frac{1}{A} \times D$

Dupl.

J. O.
P-P-I-C-T

DIAKONISS-ANSTALTEN

I

STOCKHOLM.

NIO VYER MED TEXT.

STOCKHOLM
A. L. NORMANS FÖRLAGS-EXPEDITION.

STOCKHOLM, TRYCKET I FÖRSTA-TRYCKERIET, 1885.

Diakonissanstalten.

Hvar och en som ser och beundrar den på en gång herrliga och sunnda belägenhet, som den svenska diakonissanstalten har på ett utsprång af den södra bergsplatån utmed stora inloppet till Stockholm, bör ock veta, att det var genom en nådefull Herrens skickelse och vaksamma vänners offervillighet, som diakonissanstalten år 1862 kom i besittning af denna plats. För denna gåfva tackar man ännu Herren, och de som i kommande tid här skola verka, få icke förgäta denna tacksägelse. De två smärre byggnader, som qvarstå från äldre tider på ömse sidor om porten, äro här undangömda af träd, de öfriga byggnaderna hafva tillkommit sedan 1863.

Vyen är tagen från lilla Ersta, den gentemot stora Ersta på andra sidan om gatan liggande egendomen. Denna inköptes 1864 till diakonissanstaltens förmån af en anstaltens vän och öfverläts 1872 på billiga villkor till samma anstalt.

Kasta vi blicken öfver denna tafva, så mötes den af det helas höjdpunkt KAPELLET. Omkring detta sluter sig ock såsom kring sin medelpunkt det öfriga, nemligen på *ena* sidan SJUKHEMMET, SJUKHUSET, DIAKONISSHUSET och lägre ned MAGDALENA- och SKYDDSHEMMET samt HUSHÅLLSSKOLAN, hvars tak skymtar fram längst nere till venster; på *andra* sidan GRAFKAPELLET och ÅLDERDOMSHEMMET, af hvilket dock här endast några fönster synas, samt (å lilla Ersta) BARNHEMMET, som tillika med dess lummiga lekplats och lusthus bildar taflans förgrund. Här har RÄDDNINGSHEMMET haft sin lokal i husets öfra våning sedan 1864; år 1872 flyttade barnhemmets invånare in i den nedre våningen. Då skilnaden mellan barnen i det ena och det andra hemmet mer och mer upphört, hafva de två hemmen blifvit sammanslagna till ett. Der vårdas nu 30 föräldra- eller värmlösa barn, till dess de blifvit konfirmerade, då de kunna öfvergå till hushållsskolan.

Det hela är genom sitt läge »en stad på berget»; men skall det i någon mån i inre mening motsvara detta namn, så behöfver det med dess cirka 200 invånare bäras af Herrens nåd och vänners förböner.

DIAKONISSANSTALTEN

(från Lilla Ersta).

Diakonisshuset.

Dess invånare bodde åren 1851—1857 under hyrdt tak vid Pilgatan å Kungsholmen. De hade sedan eget hus vid Jaktvarfvet å Kungsholmen till 1864, då de flyttade öfver till sitt nuvarande hem å stora Ersta. Det var ett skönt beläget hem de då lemnade, men det gafs dem ett annat sådant i stället, då det nya diakonisshuset invigdes i Oktober 1864. Det innesluter 33 rum. Å nedre botten finnas tvenne större salar, en matsal och en samlingsal, hvilken användes vid undervisningen, dessutom 3 rum för systrar, mottagningsrum, skänkrum och kök. Nedanföör diakonisshuset ligger på en lägre terrass ekonomibyggnaden, till hvilken en trappa leder från diakonisshusets källare. Våningen en trappa upp har 5 rum för föreståndaren, 3 för husmodern samt 3 för systrar. Våningen två trappor upp innesluter 11 rum för systrar, samt vindsvåningen 3 rum för systrar och ett gästrum.

Här ingå och utgå nu systrar år efter år; här fostras de, här hafva de ett hem, allt för att, enligt de ord som stå att läsa öfver ingången till diakonisshuset, *tjena Herranom med fröjd* uti de elända.

DIAKONISSHUSET
(från gården).

Ålderdomshemmet.

 m en diakonissa, efter troget arbete i anstaltens tjänst, blir sjuklig eller orkeslös, så kan hon påräkna att vid diakonissanstalten finna en fristad till sin död.» Så lyder en punkt i »Stadgar för diakonissorna». Flera systrar hade redan uppnått en rätt hög ålder. Det gälde därför för styrelsen att tänka på infriandet af det löfte, som ofvan anförda punkt i stadgarna innehåller. Frågan om uppbyggande af ett ålderdomshem hade därför under flere år varit föremål för styrelsens öfverläggningar, isynnerhet sedan utrymmet inom diakonishuset på senare tider visat sig vara otillräckligt i allmänhet och således än mindre i stånd att erbjuda stillhet åt äldre diakonissor, som icke längre kunde arbeta så som de andra. Och så beslöts 1883 att skrida till verket. En passande plats för ett sådant hem fann man på kapelltomtens område, der de gamla systrarna kunde vara på en gång tagna undan från det för dem alltför rörliga lifvet i diakonishuset, och likväl icke långt skilda från detta. De hafva nu utsigt till kapellet, och derbredvid skymtar för dem grafkapellet fram, det ena som det andra gifvande viktiga, väckande och ljufliga påminnelser. Ålderdomshemmet invigdes den 11 November 1884. Der hafva nu 5 gamla systrar * ett stilla, lugnt hem, som förestås af en äldre syster. Der kunna ock hemkommande systrar finna ett hviloställe under ledighetstider. Några af de rum i öfre våningen, hvilka hittills icke behöft användas för systrars räkning, upptagas af enskilda fruntimmer, som önskat inackordera sig vid anstalten.

Öfver ingången till ålderdomshemmet läsas de orden: *Det är de gamlas ära, att de Gud frukta.* Vish.-b. 25: 8.

* De hafva en ålder af 74, 73, 66, 62 och 59 år.

ÅLDERDOMSHEMMET

(från Kapellet).

Sjukhuset och Kapellet.

Denna tafla visar oss diakonissanstaltens lummiga gård, sedd från diakonisshusets öfversta våning. Sjukhuset och kapellet äro de byggnader, som här i synnerhet möta ögat.

SJUKHUSET byggdes 1863 och öppnades 1864. Det har platser för 41 sjuka i 6 enskilda rum och 6 allmänna rum, beräknade dels för 8, dels för 4 patienter, jemte ett isoleringsrum. Omkring 300 sjuka vårdas årligen å sjukhuset, af hvilka ungefär $\frac{1}{2}$ åtnjuta fri vård antingen å *»frikassan»* eller genom bidrag från *»frikassan»*, som bildas af frivilliga gåfvor, till det mesta medelst 10-örensamling. — Sjukhusets bottenvåning innesluter bönsalen, kök och rum för två systrar, jemte ett större rum, som användts till sjukrum för systrar. Å baksidan af sjukhuset äro uppförda nödiga förvaringsrum. Från sjukhusets öfre våning för en bro öfver till KAPELLET. De sjuka äro derigenom i stånd att lätt komma ut i det fria likasom att bevista gudstjensten.

Anstaltens gård jemte kapelltomtens planteringar erbjuda tillfrisknande sjuka mängen stilla hviloplats.

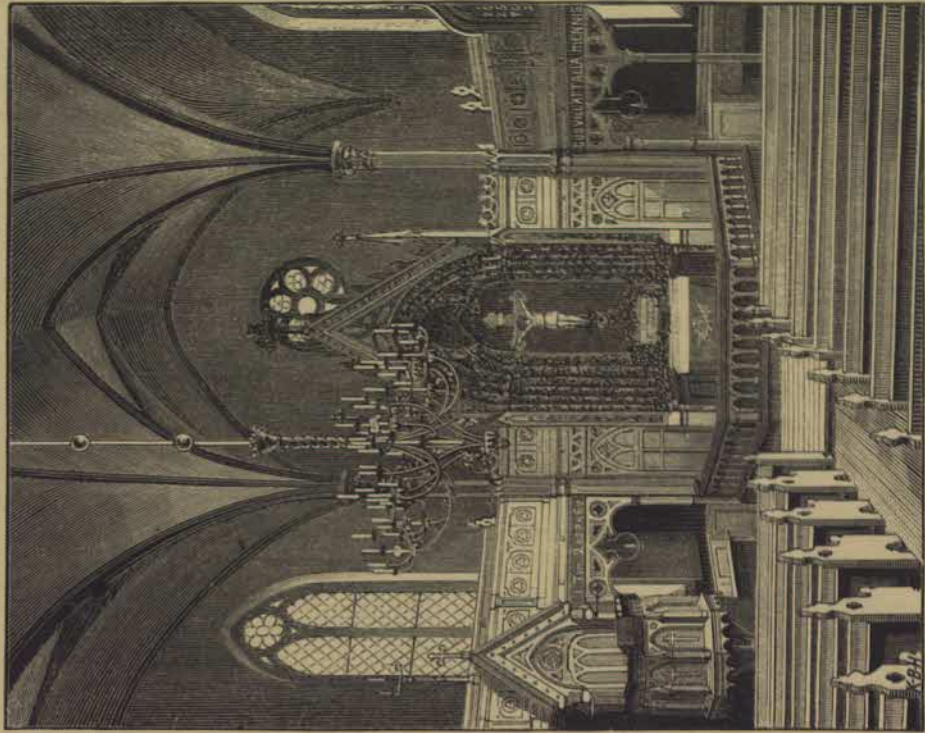
Din helse står allena när Herranom! Hos. 13: 9. Dessa ord öfver ingången till sjukhuset leda ju tanken öfver till kapellet. Ty från Herren kommer all helse, ej minst själens genom Hans heliga ord och sakrament.

SJUKHUSET OCH KAPELLET
(från Diakonishuset).

Kapellets inre.

m kapellets yttre icke tilltalar dem, som se det på afstånd, så tro vi att dess inre gör det så mycket mera. Äfven kapellbyggnaden — och den icke minst — eger sin lilla historia, som har att förtälja mycket om både Guds godhet och människors offervillighet. Åren 1862 och 1863 brukade anstaltens föreståndare att fara ut till Ersta från Kungsholmen hvarannan söndag för att tala Guds ord för Magdalenahemmets invånare, som då hade sin bostad i ett af de hus, som nu innesluter portvaktsrummet m. m. Vid nybyggnaden på Ersta tänkte man på att bereda större utrymme åt dem, som ville deltaga i gudstjensterna der. En rätt stor sal, som ännu begagnas vid andaktsstunderna om morgnarne, bönsalen kallad, var de första åren äfven kyrksal. Men då äfven denna alltmera befanns vara för liten, vaknade önskan att få ett kapell. Dertill voro nu inga utsigter. Emellertid gaf en god vän år 1865 en specieriksdaler såsom grundplåt; nya, större och smärre, gäfvor inflöto alljemt, till dess den för ändamålet gifna summan vuxit så mycket, att man 1871 beslöt att uppföra kapellet efter den af arkitekten Stenhammar uppgjorda ritningen med fasta sittplatser för omkring 800 personer och utrymme för 1,000. Redan följande års sista Söndag öppnades kapellets portar första gången för invigningshögtidligheten och för den första gudstjensten. Af Herren är detta skedt, och det är ännu ett under för våra ögon att här få samlas till »den sköna Herrans gudstjenst».

KAPELLETS INRE.

Grafkapellet.

Nnder många år hade diakonissanstalten ingen annan plats för de å sjukhuset aflidne än ett f. d. lusthus, bestående af ett mindre rum, som blifvit inredt för sitt nya ändamål. Svårigheten såväl att der rymma understundom flere döda på en gång som att bereda sörjande anhöriga tillfälle att i stillhet tillreda den aflidnes stofthydda för grafven, för att icke tala om vanskligheterna vid förekommande obduktion, gjorde, att man måste besluta sig för uppförandet af ett grafkapell. »Ett sådant måste ligga i en örtagård», säger Löhe, »emedan Jesu graf låg i en dylik.» Diakonissanstaltens grafkapell fick nu ock en sådan plats i närheten af kapellet. Första söndagen i adventet 1881 kunde det invigas vid en jordfästning.

Det innehåller 3 rum, 1 för de döda kropparnes tillredelse för det sista hvilorummet, 1 rum för obduktioner samt 1, det större midtelrummet, för jordfästning. Detta har ett altare, hvilket Paramentföreningen försett med en skön, passande altarbeklädnad. På altaret reser sig ett kors. Å högra väggen från altaret, öfver dörren, läsas orden: »*Salige äro de döde, som i Herranom dö*»; öfver dörren midt emot: »*Lär oss betänka, att vi dö måste!*»

Å vestra gafveln af grafkapellet hänger kyrkklockan, som med ren klang hvarje morgon kl. 6 och hvarje afton kl. 8 manar till bön; dessutom ringes till »helgsmål» lördags e. m. samt till gudstjenst om söndagarne.

En grafsten nära grafkapellet bär våra kära aflidnas namn.

GRAFKAPELLET.

Magdalena- och Skyddshemmet.

Magdalenahemmet grundades 1852, men öfvertogs af diakonissanstalten först 1858 och fick då sin lokal å Besvärsgatan i ett staden tillhörigt hus. Då diakonissanstalten flyttade öfver till Ersta, fick Magdalenahemmet de två gamla byggnaderna på nedersta terrassen sig anvisade. Dessa visade sig snart såsom både olämpliga och trånga, hvarföre man begynte tänka på uppförandet af ett nytt hem. Denna plan kunde ock till följe af flera gynsamma omständigheter sättas i verket långt tidigare än man tänkt. Byggnadsarbetet begyntes i Juni 1877 efter en af Arkitekten A. Kumlien uppgjord ritning, och den 20 December 1878 kunde huset invigas. Bottenvåningen innehåller 2 arbetssalar, en för de äldre, en för de yngre, 2 matrum, mottagningsrum och kök. Våningen i trappa upp: 2 större sofrum för de yngre och 10 smärre för de äldre, ett för hvarje qvinna, jemte rum för den förestående system och trenne biträdande systrar. Källarvåningen innesluter förvaringsrum, bagarstuga m. m.; i det ena qvarstående gamla huset längst nere mot sjön äro tvättstuga, mangel- och strykrum inredda.

Ifrån början afsåg hemmet endast äldre, fallna qvinnor; men mer och mer yppade sig behovet af ett hem för 12—16-åriga flickor, som behöfde räddas. Så har MAGDALENAHEMS-afdelningen mer och mer fått gifva rum för SKYDDSHEMS-afdelningen, isynnerhet som det är högst sällan äldre qvinnor anmäla sig till inträde. För närvarande har styrelsen derfor mottagit 35 flickor, hvilka vänjas vid ett ordnad arbete, på samma gång de erhålla undervisning till gudaktighet.

MAGDALENA- OCH SKYDDSHEMMET
(från vester).

Hushållsskolan.

För att kunna få behålla de från hemmen, efter konfirmationen, utgående barnen under en fosterande uppsigt ännu några år, till dess de hunnit mera stadga, och under denna tid utbilda dem till dugliga tjenarinnor, öppnades i Oktober 1872 en mindre hushållsskola uti den lokal, som förut varit använd till barnhem, det nuvarande portvaktshuset. Denna lägenhet visade sig dock snart vara för inskränkt, likasom den ej gaf tillfälle att mottaga personer till inackordering. Skolan upphörde derfor 1874. Men på hösten 1875 inköptes den intill lilla Ersta gränsande egendomen N:o 46 Katarina Östra Kyrkogata för att användas till hushållsskola. Denna började då åter sin verksamhet. Barnens antal är 10—12. Då de från hemmen utgående barnen ej upptaga alla dessa platser, mottagas äfven andra så långt utrymmet medgifver. 7 fruntimmer äro inackorderade i skolan. Derigenom få flickorna tillfälle att öfva sig i uppässning och matlagning m. m. Hushållsskolan har naturligt vuxit fram såsom en gren ur stammen; den ville gerna i sin mån bära någon frukt till de ungas bevarande i en farlig lefnadsålder och en farlig tid.

HUSHÅLLSSKOLAN

(från Estani).

Sjukhemmet.

Redan från lång tid tillbaka ingick det i styrelsens plan att få ett sjukhem, för att kunna tjena obotligt sjuka utan att därför behöfva betunga sjukhuset med sådana. Insamling för detta ändamål hade fortgått under en längre tid; men ännu tycktes målet vara allägsat. Då erbjöd sig en person att för uppförandet af ett sjukhem lemna som gåfva 30,000 kronor och dessutom 10,000 mot lifränta. Man beslöt då att söka åt anstalten för detta ändamål förvärfa den bergstomt, som gränsar intill anstalten i öster. Efter en längre tids förhandlingar med stadens styrelse erhöll anstalten den ifrågavarande tomten i utbyte mot en del af anstaltens tomt mot norr. Så kunde byggandet af sjukhemmet begynnas 1884 enligt ritning af Arkitekten Kumlien. I September var huset färdigt och kunde den 30 November d. å. (1885) invigas. Sjukhemmet har 6 enskilda rum, 4 rum för två, och 1 rum för sex sjuka. Tvenne frisängar finnas. Obotligt sjuka mottagas till ett mindre antal äfven för tillfällig vård. Sjukhemmets belägenhet och anordning äro egnade att tjena till vederqvickelse för de sjuke. Den största vederqvickelsen vill man bereda de sjuka genom att hänvisa till Honom, om hvilken, såsom inskriptionen å sjukhusbyggnadens södra façad lyder, det är skrifvet: *Våra sjukdomar hafver Han burit.*

SJUKHEMMET
(från sydost).

Meddelanden om diakonissanstalten.

Det är nu (November 1885) det 37:de året, som diakonissanstalten verkar för sitt ändamål: »att till församlingens tjänst, för sjukas, nödlidandes eller eljest hjälpbehöfvandes vård och undervisning, fostra och utbilda kristliga qvinnor af evangelisk-lutherska bekännelsen.»

Antalet

diakonissor är.....	103
profsystrar	30
på förberedande prof varande	15
Tillsammans 148	

Verksamhetsfälten

utom anstalten äro:

Sjukhus	17	med	33	systrar
Skolor	1	»	1	»
Barnhem	9	»	12	»
Barnkrubbor	6	»	6	»
Skydds- och arbetshem.....	3	»	4	»
Fattighus	6	»	7	»
Församlingar	19	»	21	»

Anstalten är för sitt bestånd till stor del beroende af frivilliga gåfvor.

Afgifter,

som för närvarande erläggas, utgöra:

För <i>sjuka</i> ä <i>sjukhuset</i> : å allmänt rum 75 öre pr dag	
» » enskildt » 2 å 3 kr.	
» » <i>sjukhemmet</i> : allmänt » 1 » »	
» » rum för två 1,50 kr.	
» » enskildt rum 2 å 3 kr.	

För <i>barn</i> ä Barnhemmet.....	150 kr.	för år
Skyddshemmet	120—150	»
Hushållsskolan	100	»

För anstaltens verksamhet redogör tidningen

Olivebladet,

som utgifves med 6 nr för år och till ett pris af 1 kr. 10 öre erhålles genom hvarje postanstalt.

